

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 09 września 2015 r.

Sąd Okręgowy w Poznaniu w XVII Wydziale Karnym-Odwoławczym w składzie:

Przewodniczący: SSO Anna Judejko

Sędziowie: SSO Dorota Maciejewska-Papież (spr.)

SSR del. do SO Robert Kubicki

Protokolant: apl. radcowski Damian Czaplicki

przy udziale Prokuratora Prokuratury Okręgowej w Poznaniu Anny Oszałdowskiej-Kocur

po rozpoznaniu w dniu 09 września 2015 r.

sprawy **A. M. (M.)**

oskarżonego o przestępstwo z art. 289 § 2 kk

na skutek apelacji wniesionej przez obrońcę oskarżonego

od wyroku Sądu Rejonowego Poznań – Grunwald i Jeżyce w Poznaniu

z dnia 14 stycznia 2014r., sygn. akt. VIII K 14/08

1. Zmienia zaskarżony wyrok w pkt II w ten sposób, że jako podstawę warunkowego zawieszenia wykonania orzeczonej wobec oskarżonego A. M. kary pozbawienia wolności przyjmuje art. 69 § 1 i 2 kk i art. 70 § 1 kk.
2. W pozostałym zakresie zaskarżony wyrok utrzymuje w mocy.
3. Zasądza od oskarżonego na rzecz Skarbu Państwa wydatki sądowe za postępowanie odwoławcze w kwocie 50 zł, w tym wymierza mu opłatę za drugą instancję w kwocie 280 zł.

Robert Kubicki Anna Judejko Dorota Maciejewska - Papież

UZASADNIENIE

A. M. oskarżony zostało to, że w dniu 9 lutego 2000r. w P., działając wspólnie i w porozumieniu z K. T. oraz z osobą nieletnią, po uprzednim pokonaniu zabezpieczenia pojazdu przed jego użyciem w postaci zaników w drzwiach i blokady kierownicy zabrali w celu krótkotrwałego użycia samochód m-ki F. (...) o nr rej. (...) o wartości 2.000 zł, a następnie porzucili go w stanie uszkodzonym w takich okolicznościach, że zachodziło niebezpieczeństwo uszkodzenia pojazdu, czym działali na szkodę M. N., tj. o przestępstwo z art. 289 § 2 kk

Wyrokiem Sądu Rejonowego Poznań-Grunwald i Jeżyce w Poznaniu z dnia 14.01.2015r, sygn. akt VIII K 14/08, A. M. został uznany za winnego popełnienia zarzucanego mu przestępstwa i na podstawie art. 289 § 2 kk wymierzono mu karę 8 miesięcy pozbawienia wolności, której wykonanie na podstawie art. 69 § 1 i 2 kk. oraz art. 70 § 1 pkt 1 kk. warunkowo zawieszono na okres 3 lat tytułem próby. Z kolei na podstawie art. 71 § 1 kk w zw. z art. 33 § 1 i 3 kk wymierzono oskarżonemu karę po 100 stawek dziennych grzywny, ustalając wysokość jednej stawki dziennej na kwotę 10 zł.

Tym samym wyrokiem na podstawie art. 46 § 1 kk orzeczono wobec oskarżonego A. M. i K. T. obowiązek naprawienia szkody poprzez zapłatę solidarnie kwoty 2.000 zł na rzecz M. N..

Na podstawie art. 624 § 1 kpk, art. 633 kpk i art. 17 ust. 1 ustawy z dnia 23 czerwca 1973 r. o opłatach w sprawach karnych (Dz. U. z 1983 r., Nr 49, poz. 223 ze zm.) zwolniono oskarżonego w całości od zapłaty na rzecz Skarbu Państwa kosztów sądowych i nie wymierzono mu opłaty.

Powyższe rozstrzygnięcie zostało w całości zaskarżone przez obrońcę oskarżonego A. M. (k. 785-788), który wniósł o zmianę zaskarżonego wyroku i uniewinnienie oskarżonego.

Sąd Okręgowy zważył co następuje:

Apelacja obrońcy oskarżonego nie zasługiwała na uwzględnienie.

Lektura akt sprawy prowadzi do konkluzji, iż Sąd Rejonowy prawidłowo przeprowadził postępowanie w rozpoznawanej sprawie, zgromadził dowody wystarczające dla jej rozstrzygnięcia i trafnie ustalił na tej podstawie, że oskarżony A. M. wyczerpał swym zachowaniem wszystkie ustawowe znamiona przypisanego mu występkę. Ocena dowodów poczyniona przez Sąd I instancji spełniała przy tym wszystkie wymagania wynikające z art. 7 kpk, a w szczególności odpowiadała wskazaniom prawidłowego rozumowania i nie była dotknięta dowolnością. Również uzasadnienie zaskarżonego wyroku spełniało wymagania wynikające z art. 424 kpk, co umożliwiło jego kontrolę instancyjną. Sąd Okręgowy nie dopatrzył się też występowania w niniejszej sprawie bezwzględnych podstaw odwoławczych.

W pierwszej kolejności należy wskazać, że apelujący nie podniósł, by postępowanie dowodowe w sprawie obarczone było brakami, by zgromadzony materiał dowodowy był niepełny, wybiórczy. Decydujące znaczenie ma zatem ocena owego materiału dowodowego.

Analiza tychże dowodów wskazuje, że Sąd I instancji nie popełnił w tym zakresie żadnych błędów. W sposób właściwy dokonał oceny zarówno wypowiedzi oskarżonego, współoskarżonego K. T., jak i pokrzywdzonego oraz pozostałych przesłuchanych w sprawie osób, w szczególności B. W. (1).

W pierwszej kolejności należy wskazać, iż nie zasługuje na uwzględnienie zarzut obrońcy oskarżonego A. M., jakoby na gruncie niniejszej sprawy miało dojść do naruszenia art. 5 § 1 kpk, gdyż Sąd I instancji przyjął sprawstwo oskarżonego, mimo odmiennych wniosków wynikających z wyjaśnień oskarżonego oraz opinii biegłych w kontekście roli oskarżonego w uruchomieniu samochodu.

Przede wszystkim jako całkowicie chybiony należało uznać argument podnoszony przez apelującego, wskazujący na wagę słów wypowiedzianych przez A. M. w trakcie badania przez biegłych psychiatrów i psychologa w dniu 1 kwietnia 2014r. Wprawdzie podczas badań oskarżony A. M. wspominał, iż nie pamięta w jaki sposób uruchomili samochód marki F. (...) w dniu 9 lutego 2000 r. (k. 623), a także że kolega odpalił samochód (k. 627), to jednak jego oświadczenia złożone w tej formie i w tych okolicznościach nie mogą być traktowane jako materiał dowodowy. Podkreślić należy, iż w procedurze karnej istnieją określone zakazy dowodowe, które powinien mieć na względzie organ prowadzący postępowanie. I tak, zgodnie z art. 199 kpk, złożone wobec biegłego albo wobec lekarza udzielającego pomocy medycznej oświadczenia oskarżonego, dotyczące zarzucanego mu czynu, nie mogą stanowić dowodu. W związku z powyższym na ocenę wyjaśnień oskarżonego nie mogą mieć wpływu jego wypowiedzi skierowane do biegłych w trakcie badań. Co więcej powyższe nie ma również żadnego wpływu na prawidłowość oceny opinii biegłych, która została dokonana w sposób prawidłowy i właściwy przez Sąd I instancji.

Z wyżej wymienionych względów nie zasługują na akceptację zarzuty obrońcy oskarżonego w zakresie przydatności opinii biegłych dla oceny sprawstwa oskarżonego w kontekście jego wypowiedzi w trakcie badań.

Należy również podkreślić, iż analiza zgromadzonych w aktach sprawy opinii biegłych sądowych nie pozostawia wątpliwości co do poczytalności oskarżonego w chwili popełniania zarzucanego mu czynu. Dość wskazać, iż biegli psychiatrzy Elżbieta Kanarecka-Pawlak i Włodzimierz Cierpka wskazali w swej opinii, iż in tempore criminis A. M. miał zachowaną zdolność znaczenia czynu i pokierowania swoim postępowaniem (k. 624), a wnioski wspomnianych biegłych są identyczne z wnioskami opinii sądowo-psychiatrycznej z 5 lutego 2001 r.

(k. 164). Z kolei biegła psycholog D. L. w swej opinii stwierdziła, iż oskarżony jest zdolny do rozumienia norm moralno-prawnych i posiada możliwości intelektualnej kontroli swego zachowania w ich ramach (k. 628). Podobną konkluzję wyprowadziła biegła psycholog M. S. po przeprowadzeniu badania w dniu 9 lutego 2001 r. (k. 167). Nie należy również zapominać, że wspomnianych wyżej wniosków biegłych sądowych nie zmieniła okoliczność, iż A. M. wykazuje cechy nieprawidłowej osobowości, o czym biegli wspominali w swych ekspertyzach.

Tym samym nie sposób uwzględnić zarzutu apelującego, który odpowiedzialność za działania oskarżonego A. M. przerzuca na B. W. (1), tłumacząc to słabością psychiczną A. M..

Zdaniem Sądu II instancji, nie ma również racji apelujący kwestionując ocenę zeznań świadka B. W. (1). Owa ocena zasługuje na pełne poparcie nie ma zatem potrzeby czynienia w tym zakresie ponownych szczegółowych rozważań, sprowadzałoby się to bowiem do powielenia wywodów Sądu Rejonowego. Należy zatem w tej materii odesłać do stosownej argumentacji wskazanej w pisemnym uzasadnieniu wyroku. Jedynie tytułem przypomnienia trzeba wskazać, iż B. W. (1) opisał udział każdego ze sprawców, nie wyłączając przy tym swojej osoby, a w kontekście przedstawionego przezeń przebiegu wydarzeń trudno uznać jego rolę za niewiele znaczącą, skoro – jak sam wskazał – to on właśnie (a nie A. M. czy K. T.) otworzył pojazd, uruchomił go a następnie nim kierował. W świetle treści zeznań świadka W. niezrozumiałym jest twierdzenie obrońcy, iż „Złożenie takich zeznań [przez B. W. – przyp. SO] należy uznać za dążenie wszelkimi środkami do uzyskania korzystnej dla siebie sytuacji procesowej. Podkreślić należy, że B. W. (1) obciążył samego siebie jedynie w takim zakresie, który nie zagrażał jego sytuacji procesowej.” (k.787).

Apelujący, odnosząc się do dokonanej przez Sąd I instancji oceny zeznań B. W. (1) nie wykazał w szczególności braku logiki w rozumowaniu Sądu Rejonowego, nie uwzględnił przez tenże Sąd wskazań wiedzy oraz doświadczenia życiowego. Uznając zatem, że obrońca takowych nieprawidłowości nie wykazał, poprzestając na zaprezentowaniu ogólnikowej oceny własnej, nie popartej przy tym żadnymi rzeczowymi argumentami, nie sposób uznać, że rzeczywiście Sąd I instancji dopuścił się przy wydaniu tego zaskarżonego orzeczenia obrazy prawa procesowego we wskazanym przez apelującego zakresie.

Zdaniem Sądu Okręgowego nie sposób przyjąć, by istotnie sąd orzekający powziął wątpliwości co do treści ustaleń faktycznych i wobec braku możliwości ich usunięcia rozstrzygnął te wątpliwości na niekorzyść oskarżonego dokonując niekorzystnych dlań domniemań. Sąd I instancji dokonał ustaleń faktycznych na podstawie swobodnej oceny dowodów, mając w polu swego widzenia wszystkie dowody i fakty dotyczące oskarżonego, zarówno te, które są dla niego korzystne, jak i te, które przemawiają na jego niekorzyść, poddając je ocenie i analizie zgodnej ze wskazaniem logiki, wiedzy i doświadczenia życiowego, nie wykroczył zatem poza ramy określone art. 7 k.p.k. Powtórzyć należy, iż ocena zebranych dowodów (w szczególności zeznań wskazanych świadków oraz opinii biegłych sądowych) dokonana przez Sąd I instancji jest całkowicie prawidłowa i zasługuje na pełną aprobatę.

Należy podkreślić, iż oskarżony dokonał zarzucanego mu czynu wspólnie i w porozumieniu z innymi dwoma osobami, a więc w warunkach współsprawstwa.

W tym miejscu należy wskazać, iż podstawowymi elementami współsprawstwa jest wspólne wykonanie znamion czynu zabronionego oraz zachodzące między współsprawcami porozumienie, a zgodnie z utrwaloną linią orzecniczą do przyjęcia współsprawstwa (art. 18 § 1 k.k.) nie jest konieczne, aby każda osoba działająca w porozumieniu realizowała osobiście znamiona czynu zabronionego, gdyż wystarczy, że osoba taka działa w ramach uzgodnionego podziału ról, umożliwiając innemu sprawcy wykonanie czynu (postanowienie SN z dnia 1 marca 2005 r., III KK 208/04, OSNKW 2005, nr 7-8, poz. 62). „z istoty współsprawstwa wynika, że każdy ze współdziałających ponosi odpowiedzialność za całość popełnionego z co najmniej jedną jeszcze osobą przestępstwa, a więc także w tej jego

części, w której znamiona czynu zabronionego zostały zrealizowane przez innego współdziałającego, przy czym każdy ze współsprawców ponosi odpowiedzialność tak, jak gdyby sam wykonał czyn zabroniony (postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 19 lutego 2014 r., II KK 17/14, LEX nr 1425048, Prok.i Pr.-wkl. 2014/5/1). „współsprawstwo jest jedną z postaci sprawczych dokonania przestępstwa, a zachodzi ono wówczas, gdy podmiot przestępstwa popełnia czyn "wspólnie i w porozumieniu z inną osobą". Termin "wspólnie" ma charakter przedmiotowy i opisuje też sytuację, gdy do realizacji znamion typu czynu zabronionego dochodzi przez dopełniające się zachowania poszczególnych osób (tzw. współsprawstwo dopełniające). Przy przestępstwach dwuaktowych jeden podmiot może zatem realizować jedną z czynności wykonawczych, a drugi podmiot - kolejną czynność typu, co łącznie w oparciu o kryterium porozumienia daje efekt wypełnienia wszystkich znamion czynu (wyrok Sądu Apelacyjnego w Gdańsku z dnia 28 maja 2014 r., II AKa 368/13).

I tak, w realiach przedmiotowej sprawy, z całą pewnością można stwierdzić, iż oskarżony w dniu 9 lutego 2000 r., z pełną świadomością i akceptacją zachowania swego oraz pozostałych osób, pełnił określoną rolę w zaborze pojazdu mechanicznego w postaci samochodu F. (...) w celu krótkotrwałego użycia, a działania których się podjął, a więc krótkotrwałe podłączenie bezpieczników, umożliwiły uruchomienie wspomnianego pojazdu. Nadto po odpaleniu samochodu przez B. W. (1) oskarżony wraz z kolegami wsiadł do samochodu i odjechali razem do R..

Mając na uwadze powyższe, jak i treść wyjaśnień oskarżonego A. M., co do których Sąd Okręgowy w pełni podziela ocenę dokonaną przez Sąd Rejonowy (wobec czego nie zachodzi potrzeba rekapitulowania argumentacji Sądu Rejonowego w tym zakresie, dlatego też Sąd Okręgowy również w tym miejscu odsyła do uzasadnienia zaskarżonego wyroku), nie ulega wątpliwości, że oskarżony dopuścił się zarzucanego mu czynu zabronionego, działając wspólnie i w porozumieniu z innymi osobami i nie zachodzą żadne okoliczności wyłączające jego odpowiedzialność.

Wobec zakresu apelacji należało również odnieść się do ukształtowanej wobec oskarżonego sankcji.

Brak jakichkolwiek podstaw, by uznać wymierzoną oskarżonemu karę pozbawienia wolności oraz karę grzywny za rażąco niewspółmierne. Brak też podstaw do kwestionowania nałożonego na A. M. obowiązku naprawienia szkody.

Należy uznać, iż kreując wymiar represji karnej wobec oskarżonego Sąd I instancji uwzględnił wszelkie dyrektywy oraz zasady jej kształtowania i przedstawiona w tym zakresie w pisemnym uzasadnieniu orzeczenia argumentacja zasługuje na pełne poparcie.

Również zasadność zastosowania wobec oskarżonego dobrodziejstwa warunkowego zawieszenia wykonania kary pozbawienia wolności nie budzi zastrzeżeń.

Podkreślić należy, iż podstawą orzekania Sądu Okręgowego stały się przepisy Kodeksu karnego w brzmieniu od dnia 01.07.2015r

Sąd Rejonowy wydał zaskarżony wyrok w dniu 14 stycznia 2015 r.

Z kolei Sąd Okręgowy orzekał w dniu 9 września 2015 r.

Od chwili popełnienia przez oskarżonego przestępstwa (tj. od 9 lutego 2000 r.) do dnia orzekania przez Sąd Okręgowy doszło do zmian ustawy Kodeks karny (m.in. ustawami: z dnia 05.11.2009r o zmianie ustawy - Kodeks karny, ustawy - Kodeks postępowania karnego, ustawy - Kodeks karny wykonawczy, ustawy - Kodeks karny skarbowy oraz niektórych innych ustaw Dz.U.2009.206.1589; z dnia 27 września 2013 r. o zmianie ustawy - Kodeks postępowania karnego oraz niektórych innych ustaw - Dz. U. z dnia 25.10.2013 r. poz.1247 oraz z dnia 20 lutego 2015 r. o zmianie ustawy - Kodeks karny oraz niektórych innych ustaw - Dz. U. z dnia 20.03.2015 r. poz.396). Zmiany dotknęły m.in. wymiaru kar i środków karnych, warunkowego zawieszenia wykonania kary.

W takim stanie rzeczy należy mieć na uwadze regułę określoną art. 4 kk., która stanowi, że jeżeli w czasie orzekania obowiązuje ustawa inna niż w czasie popełnienia przestępstwa, stosuje się ustawę nową, jednakże należy stosować ustawę obowiązującą poprzednio, jeżeli jest względniejsza dla sprawcy. Oczywistym jest przy tym, iż „zwrot

"ustawa obowiązująca poprzednio" oznacza, że w grę wchodzi zastosowanie zarówno ustawy obowiązującej w czasie popełnienia przestępstwa, jak i nawet w okresie pomiędzy popełnieniem przestępstwa a orzekaniem, gdyby się zdarzyło, że w tym właśnie okresie istniał stan prawny najkorzystniejszy dla sprawcy." (A. Marek. Komentarz do art.4 Kodeksu karnego; por. też wyrok Sądu Najwyższego z dnia 1 lipca 2004 r., II Ko 1/04, Prok. i Pr. 2005, nr 2, poz. 1, dodatek)

Ustalając, która z ustaw jest dla sprawcy względniejsza, należy wziąć pod uwagę całą ustawę, a nie tylko poszczególne jej przepisy. Koniecznym jest również rozważenie nie tyle tego, która z tych ustaw jest względniejsza „w ogóle”, lecz która może być za taką uznana w odniesieniu do wszystkich warunków określających odpowiedzialność sprawcy badanego konkretnego przestępstwa. Ocena w tym zakresie powinna więc być dokonywana w kontekście konkretnych uwarunkowań badanego czynu a nie abstrakcyjnie (por. uchwałę Sądu Najwyższego z dnia 12 marca 1996 r., I KZP 2/96, OSNKW 1996, nr 3–4, poz. 16postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 3 grudnia 2001 r., V KKN 67/01, OSNKW 2002, nr 5–6, poz. 36). Należy zatem rozważyć nie tylko samo zagrożenie karami za dane przestępstwo, lecz wszystkie instytucje karnoprawne ustawy dawnej i nowiej, a więc m.in. unormowania dotyczące wieku odpowiedzialności karnej, dyrektyw wymiaru kary, warunków odstąpienia od wymierzenia kary, podstaw i zasad stosowania środków karnych, warunkowego umorzenia postępowania karnego, warunkowego zawieszenia wykonania kary, warunkowego przedterminowego zwolnienia, przedawnienia, powrotu do przestępstwa, zatarcia skazania.

Jakkolwiek wskazane zmiany nie odniosły się do kwestii związanych z realizacją przez oskarżonego ustawowych znamion przestępstwa, to jednak nie pozostały już bez znaczenia dla materii represji.

Ustawa z dnia 20 lutego 2015 r. o zmianie ustawy - Kodeks karny oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. 2015 poz. 396) z dniem 1 lipca 2015 r. przede wszystkim zmieniła zasady stosowania warunkowego zawieszenia wykonania kar, które objęły między innymi dotychczasowe brzmienie art. 69 § 1 kk i art. 70 kk. W badanym czasie zmieniło się również brzmienie art.46 kk.

Należy stwierdzić, iż w uwarunkowaniach tej konkretnej sprawy – mając na względzie wymiar kary oraz okoliczności dotyczące osoby oskarżonego (zwłaszcza brak karalności w czasie popełnienia badanego przestępstwa na karę pozbawienia wolności) a także zakres i możliwości orzeczenia obowiązku naprawienia szkody – nie można uznać, by ustawa wcześniej obowiązująca była dla oskarżonego korzystniejsza. Stąd też nie ma przeszkód do zastosowania wobec oskarżonego przepisów w brzmieniu obowiązującym od dnia 1.07.2015r.

Jedyną konsekwencją takiego stanu rzeczy jest konieczność zmiany wyroku w zakresie podstawy prawnej warunkowego zawieszenia wykonania kary zmieniło się bowiem oznaczenie przepisu regulującego tę materię.

Podsumowując, w uwzględnieniu wskazanych powyżej okoliczności, Sąd Okręgowy zmienił zaskarżony wyrok jedynie we wskazanym już zakresie dotyczącym podstaw warunkowego zawieszenia wykonania orzeczonej wobec oskarżonego kary pozbawienia wolności. Nie dopatrując się zarazem żadnych powodów do dokonania jakiegokolwiek innej zmiany zaskarżonego orzeczenia czy też jego uchylecia, w pozostałym zakresie utrzymano je w mocy.

O kosztach postępowania odwoławczego Sąd Okręgowy orzekł na podstawie art. 636 § 1 kpk oraz § 3 ust. 1 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 18 czerwca 2014 r. w sprawie opłat za wydanie informacji z Krajowego Rejestru Karnego (Dz.U. 2014 poz. 861), § 1 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 18 czerwca 2003 r. w sprawie wysokości i sposobu obliczania wydatków Skarbu Państwa w postępowaniu karnym (t.j. Dz.U. z 2013 r., poz. 663) oraz art. 8 w zw. z art. 2 ust. 1 pkt 3 i art. 3 ust. 2 ustawy z dnia 23 czerwca 1973 r. o opłatach w sprawach karnych (t.j. Dz.U. z 1983 r. Nr 49, poz. 223 ze zm.).

Robert Kubicki Anna Judejko Dorota Maciejewska -Papież